

Síntesi de la fase diocesana del Sínode 2021-2023

Per una Església sinodal: comunió, participació, missió

1. Relectura de l'experiència sinodal

a) Un caminar junts ple d'esperança (i també d'alguna desconfiança)

«Un cop invocat l'Esperit Sant, ens hem reunit...». D'aquesta manera comencen algunes de les aportacions dels grups i és una expressió del treball que s'ha fet en aquesta fase diocesana del Sínode: la voluntat de posar-se a l'escolta de l'Esperit, partint de la pròpia experiència de «caminar junts», per descobrir què ens impulsa per tal de ser una Església sinodal, que viu la comunió i la participació per a la missió.

Agraïm i ens anima la valentia del papa Francesc —valentia i ànim que ens contagia— i la seva iniciativa de voler escoltar la veu de l'Esperit a través de la veu de tots els membres del Poble de Déu, reflexionant sobre la sinodalitat, perquè aquesta sigui l'estil que qualifiqui la vida i la missió de l'Església que avança en el tercer mil·lenni.

La proposta ha generat esperança i ha estat acompanyada amb entusiasme, ja que és una invitació a creure en la contínua acció de l'Esperit Sant, deixant-nos impulsar per Ell perquè les nostres comunitats, grups i tota l'Església continuïn renovant-se, canviant, avançant. S'ha experimentat la riquesa de trobar-nos per pregar, reflexionar i compartir; i ens ha fet créixer com a comunitat, grup, i també com a Església diocesana, a imatge de la primera comunitat reunida al voltant dels apòstols i Maria.

La relectura d'aquest procés es valora com una experiència de pregària i celebració; de trobada; d'agraïment de les petites i grans experiències de viure ja ara el «caminar junts» en cada una de les nostres realitats, amb els altres i amb els que ens envolten; de la possibilitat d'anàlisi de la realitat; de descobrir que els companys de viatge són els que el Senyor ens posa en el camí, dins i fora de la comunitat; d'escolta mútua, activa i atenta, de tots els membres de l'Església; de participació i diàleg; d'escoltar els signes dels temps; de sentir-se escoltats i aprendre a escoltar; de revisió personal i de grup; de sincera conversió; de constatar una «Església en sortida»; de trobada, diàleg i elaboració de propostes per al camí de l'Església diocesana i universal; de discerniment; de proposar una cultura de la trobada i la construcció de la societat des de les petites comunitats, posant la persona al centre.

Però no podem amagar certa desconfiança i escepticisme d'alguns, pensant en els filtres pels quals passaran les diferents propostes, pel record i la frustració d'altres experiències de consulta viscudes anteriorment i que no s'han vist fructificar com s'esperava, o fins i tot la desconfiança que les coses realment canvien.

De vegades s'ha expressat l'experiència d'una Església trista, poc estimulante, sense vida, no adaptada al nostre temps, no suficientment sinodal (integradora, acollidora, participativa i corresponsable), que ha d'avançar i créixer molt en la sinodalitat viscuda realment.

b) El Sínode viscut en el camí pel qual avança la Diòcesi

A la nostra Arxidiòcesi ens hem sentit cridats a participar i s'han compartit 280 respostes, que representen molts més grups, ja que algunes aportacions són fruit de la síntesi de la reflexió de diversos grups. En total, hi han participat unes 7.000 persones.

Hi ha hagut aportacions procedents d'arxiprestats, parròquies, moviments, associacions, congregacions religioses, escoles, entitats i organismes diocesans, altres grups, amb gran diversitat de sensibilitats. La majoria són fruit de la reflexió de grups ja constituïts que formen part d'aquestes diverses realitats. Amb un laïcat molt implicat i il·lusionat; amb religiosos i religioses que hi han participat tant a través de grups propis com integrats en les diferents realitats pastorals. Hi ha hagut pocs casos de consultes àmplies i obertes al conjunt de les persones que participen en la comunitat o grup. Sabem també d'altres grups que han realitzat un treball de reflexió però que, per raons diverses, no han compartit la seva aportació.

Com es pot suposar, altres no s'han plantejat ni volgut participar-hi, i trobem a faltar la seva aportació en aquest «caminar junts».

S'ha consultat fonamentalment persones ja integrades en l'àmbit eclesial, amb poca participació d'infants i joves, i ha costat traslladar la consulta més enllà de les persones que assisteixen regularment a la comunitat o grup.

En començar el procés sinodal, es va descobrir que calia que la reflexió del Sínode s'inserís en el camí que ja estava realitzant la Diòcesi, especialment amb relació al Pla Pastoral Diocesà «Sortim!», iniciat l'any 2018, i que per a aquest curs se centrava en l'eix del discerniment; o amb iniciatives més àmplies com el Post-Congrés de Laics 2020.

El fet que moltes aportacions rebudes apunten com viure o aprofundir la sinodalitat en la realitat concreta de la comunitat o grup, o bé com millorar i potenciar l'acció pastoral, ens ha fet descobrir que la feina feta s'ha convertit i s'ha de convertir més en un estímul per al camí pastoral i sinodal de cada comunitat i grup i, consegüentment, de tota la Diòcesi, en l'avui i el futur immediat.

2. Mirada a les contribucions recollides

Som conscients que vivim temps difícils i complexos: amb comunitats i grups majoritàriament envellits; amb el sentiment d'estar immersos en una crisi social i econòmica, i també eclesial; amb una societat amb un ritme molt ràpid i l'eclesial molt lent. Però, alhora, es percep aquesta situació com una oportunitat de canvi profund: allò que descobrim com a negatiu sense dubte ens pot ajudar a caminar cap al futur, començant els canvis per un mateix, sense esperar només que els canvis arribin «des de dalt».

Per això és imprescindible el nostre «ser cristians» (individual i comunitari) allà on estiguem, que la gent vegi com vivim i actuem, i així pugui sorgir en ells el

desig de viure d'aquesta mateixa manera: «Mireu com s'estimen».

Som conscients que intentar concentrar en unes poques pàgines la riquesa del camí sinodal realitzat és impossible, i de ben segur que aportacions i suggeriments quedaran al pap. A la redacció s'han incorporat literalment algunes frases de les aportacions que recullen elements compartits i significatius.

a) Viure la sinodalitat

En la reflexió per respondre a la pregunta fonamental (i en alguns grups també a partir d'algun o de tots els nuclis temàtics) que ha plantejat el Sínode han sorgit, en primer lloc, elements que incideixen directament en la sinodalitat, com viure-la i dur-la a la pràctica.

S'ha (re)descobert com la **sinodalitat** és un aspecte constitutiu de l'Església, que molts desconeixien o practicaven sense saber-ho. Per això es valora positivament el camí realitzat en línia sinodal en altres moments de la vida de la Diòcesi i com l'experiència de la fase diocesana del Sínode és tota ella una experiència i pràctica sinodal: «La pròpia dinàmica de treball ja ha estat una experiència de «caminar junts»».

Necessitem «redescobrir» l'Esperit Sant, deixar-li espai per escoltar la seva veu i que actuï. Per això és fonamental el paper de la pregària i la celebració (especialment de l'Eucaristia), de l'escolta de la Paraula de Déu per descobrir el xiuxiueig de la seva veu.

La sinodalitat hauria de ser una pràctica constant en el temps i de tots els cristians, que s'han de sentir protagonistes i fer la seva aportació per fer-la possible. Aquesta predisposició de tots a «**caminar junts**» «neix en el baptisme, allà iniciem un camí que ens uneix als altres, no seguir-lo és anar contra la naturalesa mateixa de l'Església». Ja en tenim l'experiència a partir del que es viu a les comunitats (especialment a les de religiosos o religioses), grups i la mateixa Església diocesana (la reflexió sinodal n'ha estat una experiència palpable) i, alhora, hem d'aprofundir-la.

«Caminar junts» és positiu perquè ens fa créixer com a persones i membres de l'Església; ser més missioners; saber acollir el que pensa diferent; «saber deixar enrere prejudicis, deixar espai a esperances, desenvolupar nous enfocaments, ser inclusius, aprendre els uns dels altres». Però no sempre és fàcil i, a vegades, preferim caminar sols, tancant-nos en el nostre petit món.

I sorgeixen els interrogants: Com dur a la pràctica una Església que és en essència Poble de Déu? Com respectar i harmonitzar els diferents ritmes, mentalitats, accents de les persones i grups en aquest «caminar junts»? Com afrontar les divergències de visions i els conflictes sense caure en l'autoritarisme que a vegades aflora, buscant el consens? Cal acceptar que «l'altre» no vulgui asseure's a taula, però cal tenir-la igualment parada.

«Les dificultats s'afronten amb diàleg, escolta mútua, intercanvi d'opinions, participació, respecte i valoració mútua»: «La sorpresa del bon esperit que es crea quan tots estem disponibles, amb acollidora proximitat i empatia, per fer possible el caminar junts com a Poble de Déu»; «Caminar junts és un procés que exigeix temps, paciència i un lloc per a cadascú»; «Ser molt conscient que a vegades costa morir al «jo»».

Síntesi de la fase diocesana del Sínode 2021-2023

En aquest fer camí amb altres és central l'**escolta**. Escoltar l'altre, però sobretot disposar-se a escoltar l'Esperit. Per això és important preguntar-nos sobre la nostra actitud per escoltar, escoltar-nos, estar disposats a escoltar l'Esperit. Escoltar les paraules (i, especialment, els silencis) dels que ens envolten.

Escoltar és molt més que sentir, no només és posar l'orella, sinó atrevir-se a posar-se en el lloc de l'altre, tenir-lo en compte, prendre consciència del seu punt de vista, la seva manera de viure la fe, tenir empatia, i tot això per cercar camins de trobada.

Escoltar és un repte continu, implica estar disposat, sense prejudicis, que l'altre t'ensenyi o digui alguna cosa que no voldríem sentir. Escoltar demana silenci, temps, una ment i cor oberts. «No n'hi ha prou amb respectar les sensibilitats i les maneres de fer de l'altre; cal anar més enllà, acollir i compartir; l'altre sempre enriqueix i s'han de buscar els punts en comú per caminar junts».

Paral·lel a escoltar és **parlar**, prendre la paraula, assumir la responsabilitat de parlar amb respecte i fermesa, en un diàleg cap enfora (amb no creients, joves, pobres, marginats, exclosos o aquells que no es descobreixen acollits) com cap endins. I, finalment, el **discerniment** practicat tant individualment com comunitàriament, un exercici que hem d'aprendre a viure, «fent passar» per la pregària les decisions que cal prendre, i procurant el consens.

b) Dialogar amb la societat i en la comunitat eclesial

Hem de ser una Església més atenta al món i que es fa **present en la societat**, a cada lloc i en les seves diferents dimensions: econòmica, social, política, cívica, cultural, etc., per ser-hi al bell mig encarnació i anunci. L'Església necessita el nostre compromís, però es constaten les dificultats i les pors a fer-se present en aquestes realitats i, alhora, «les experiències de caminar en realitats extraeclesials, amb qualsevol que s'hi trobi, suposen un repte menys còmode que les intraeclesials, però sobretot una experiència il·luminadora de com l'Esperit actua on vol i en qui vol». Es poden aprofitar les inquietuds compartides o els problemes que afecten tothom: pobresa i marginació, immigrants, precarietat laboral i atur, respecte a la casa comuna, etc.

En el marc d'aquest diàleg amb la societat i dins de la comunitat eclesial, dolen **els escàndols de corrupció i d'abusos** (sexuals, de consciència i de poder) que han minat la credibilitat de l'Església, tant en la societat com entre molts cristians. L'Església no pot amagar-los, ni ho ha de fer, i ha de donar veu a les víctimes, pronunciar davant d'aquests fets una paraula creïble, que vagi acompanyada de gestos clars i evidents: «L'Esperit ens convida a dir la veritat i a ser transparents davant dels diferents escàndols». En aquests temes i en d'altres, ser capaços de «reconèixer els errors comesos, demanar perdó i prendre les mesures per prevenir-ne de nous».

Estar atents especialment a aquells que són **exclosos i rebutjats**, o s'hi senten, tant a la societat com a la comunitat eclesial.

Amb els que són exclosos en la societat, es valora el treball social que es realitza a través de Càritas i moltes altres entitats, però s'insisteix en el fet que la proximitat ha d'anar més enllà: «Quin espai donem a les minories, especialment a les persones que pateixen pobresa, marginació o exclusió social?»; «Els pobres haurien de ser més protagonistes a l'Església, no simplement "receptors"».

Cal que tota la comunitat cristiana s'acosti a les persones que històricament n'han quedat al marge; escolti els qui no són escoltats; ajudi a guarir les ferides afectives; acompanyi les persones en els moments difícils i problemàtics de qualsevol mena (depressió,

problemes personals); estigui atenta a les persones grans que viuen en la solitud o a les persones amb algun tipus de discapacitat.

Amb els que se senten marginats per la comunitat eclesial, la majoria de vegades per qüestions morals, especialment per la seva situació familiar o per la seva orientació sexual: «Falta coherència entre allò que es predica i allò que es fa: "Estimar a tots" i no es veu bé l'amor entre persones del mateix sexe». Necessitem que la comunitat cristiana sigui vitalment una «escola d'acollida».

Ha aparegut reiteradament i amb força el clam per la falta d'igualtat entre home i **dona** a l'Església, que així es percep jeràrquica, autoritària, masculista, antidemocràtica: «Se la sent més que se l'escolta»; «La dona ocupa un lloc secundari encara que és majoria en nombre i presència; lamentem que no puguin assumir els ministeris diaconals i presbiterals».

Cal que se li valori per ella mateixa i se li atorgui el paper que li correspon, donant visibilitat a les que ja exerceixen un paper de responsabilitat.

Encara que aquí aparegui en tres ratlles, es constata amb força la llunyania amb el món dels **joves** i sorgeix amb insistència la pregunta: «Com arribar-hi i donar possibilitats perquè se senti la seva veu?», i el repte de la transmissió de la fe a les noves generacions.

Finalment, es constata un dèficit en el **diàleg amb les altres confessions cristianes** i també amb altres tradicions religioses, que sovint són presents a prop nostre.

c) Participar en la marxa de la comunitat eclesial

La relació entre **comunitat i prevere** és rica i complexa. Es valora que el prevere faci de prevere, que sigui model i pastor, i especialment el seu paper d'acompanyant de la comunitat i de cada un dels seus membres. A l'Església hi ha moltes persones (sacerdots, laics, religiosos) amb una gran qualitat humana i creient. De fet, «la comunitat en conjunt és la que ens ajuda a viure la fe, compartint la vida, l'amistat i l'espiritualitat; acollim, som i ens sentim acollits».

Però es constata que sovint estem envoltats de clericalisme (un mal no exclusiu dels preveres), centrat en un exercici del poder autoritari i mancat de comunicació i de respecte a l'opinió dels laics, i del que tots necessitem alliberar-nos: «La jerarquització de l'Església no permet significar la comunitat»; «Normalment es parla, es discuteix, i el rector decideix»; «Decap el poc marge de decisió dels laics». A vegades costa viure que l'autoritat no és poder sinó servei.

Per tot això s'insisteix que sempre es tingui en compte els laics i laiques en la marxa de les comunitats i grups, buscant les formes concretes i efectives d'exercir la **corresponsabilitat en una missió compartida**, assumint cadascú la seva responsabilitat tant en la gestió com en la presa de decisions, tant en la realitat més propera com en l'àmbit de tota l'Església: «Tots i cada un dels membres de l'Església, com a batejats, som corresponsables de la seva missió»; «Trobar formes concretes per garantir una participació més gran de les comunitats en les decisions importants de l'Església catòlica en general, de les diòcesis i de les comunitats parroquials», per ser cada vegada més una Església que viu la sinodalitat.

Una corresponsabilitat en la missió com, partint de l'escolta, afavoreixi processos que portin al discerniment comunitari, que ajudi a descobrir les prioritats i prendre les decisions més adients.

En aquest horitzó, apareixen preguntes: «Com promoure els ministeris laicals i assumir responsabilitats per part dels fidels?»; «Com afavorir la implicació i que no siguem sempre els mateixos?»; «Com desvetllar els dons, siguin pocs o molts, i posar-los al servei?»;

«Quins passos cal fer per passar d'un laicat de voluntaris a un laicat corresponsable?»; «Alguns haurien de ser alliberats i remunerats pertinentment?».

Corresponsabilitat que es fa visible en el paper que es dona als **Consells Pastoral**s (especialment parroquials, però també arxiprestals, de comunitat pastoral, diocesans), ja que encara no estan constituïts en totes les realitats i, sovint, es descobreixen com a estructures poc representatives, en què es delibera poc quan haurien de ser organismes centrals per exercir la sinodalitat i la dinamització de les comunitats. Com poden ser òrgans de gestió i d'animació? Han de ser decisoris o només consultius? Com s'hi implica tota la comunitat? Quins camins habituals cal seguir per consultar i captar necessitats i inquietuds?

Aquesta corresponsabilitat en la missió també s'apunta necessària per al camí de reestructuració en **Comunitats Pastoral**s que s'està impulsant a la Diòcesi, per vèncer la inèrcia de parròquies properes com a cèl·lules independents les unes de les altres.

Tampoc no es pot oblidar la dimensió de l'**economia** i l'ús dels béns que posseeix l'Església, que de vegades són un contratestimoni. Cal informació i transparència en la gestió econòmica i patrimonial, tant a nivell parroquial com diocesà.

També apareixen els temes de l'**elecció dels bisbes** i, per extensió, dels **nomenaments dels rectors**. El procés que se segueix actualment es percep ple d'actituds gens sinodals: obscurantisme en la consulta i secretisme. Es voldria que l'elecció tingués la seva font en les pròpies comunitats. «Que quan hi hagi un canvi de rector se l'informi sobre la història i la personalitat de la nostra església i es respectin els nostres processos; que no vingui a imposar la seva línia i la seva manera de pensar, ni a fer canvis sense passar un temps d'encarnació».

d) Cuidar especialment

Per a aquest «caminar junts» es veu molt important, en primer lloc, la **formació**, tant del laicat com dels sacerdots (i també dels futurs) en la vivència activa de la sinodalitat, per treballar en la línia de la corresponsabilitat i la participació en la marxa de les comunitats i grups, i de l'Església diocesana. Formació en la sinodalitat, l'escolta i el diàleg, el discerniment comunitari, la Paraula de Déu, la doctrina social de l'Església, etc. També és fonamental una bona formació cristiana, especialment dels infants, adolescents i joves.

Cal que el **llenguatge** eclesial utilitzat a qualsevol nivell sigui senzill i clar, d'acord amb el temps en què vivim, comprensible per a tothom.

Un camp important és el de la **celebració de la fe**, que és molt valorat i es desitja que es cuidi i se celebri bé i amb atenció, tenint cura dels espais de silenci i pregària (que són porta d'entrada de moltes persones, creients o no).

Però, alhora, es veu com massa sovint la vida de la comunitat està molt centrada en la celebració litúrgica i s'utilitzen formes aparatoses i abarrocades. Preocupa especialment la utilització de llenguatge, paraules, gestos, símbols i signes moltes vegades incomprensibles, allunyats de la societat en general i dels joves en particular. Per això es veu molt necessari actualitzar-los i adaptar-los perquè siguin significatius.

El paper del celebrant és fonamental perquè la celebració sigui comunicativa i motivadora, unint fe i vida. Es veu important la participació i la ministerialitat exercida àmpliament. L'homília es valora en la mesura que és comprensible i capaç de tocar la realitat de les persones i la comunitat, a la llum de la Paraula de Déu.

Consta la importància en el món actual de **la informació i les xarxes socials**. Cal una presència acti-

Síntesi de la fase diocesana del Sínode 2021-2023

va, de qualitat i atractiva, aprofitant les seves moltes possibilitats, especialment pel que fa al món juvenil, sense oblidar que encara hi ha persones que viuen alienes a aquest món. Es vol que els mitjans de comunicació de l'Església reflecteixin valors evangèlics: senzillesa, comprensió, veritat, que no excloquin ningú.

* * *

Hem de ser valents per **canviar** i estar oberts al canvi, vèncer les pors al diàleg i superar la rutina, el «sempre s'ha fet així».

Però estem disposats tots i cada un dels membres del Poble de Déu a canviar? A vèncer el nostre individualisme i protagonismes, les actituds de murmuració, a subratllar allò negatiu de l'altre...? Si avaluem l'Església com a institució, no ens hauríem d'avaluar personalment cada un de nosaltres com a batejats que som?

Hem de ser homes i dones d'**esperança, joia i fe**.

3. Perspectives: propers passos a què ens convida l'Esperit

El camí d'aquesta fase diocesana del Sínode novament ens ha ajudat a ser conscients del que ja vivim com a comunitat cristiana, amb les seves dificultats, possibilitats i reptes. De fet, la nostra feina sinodal ha apuntat a un «veure», però haurem de descobrir i posar tots els esforços per continuar el camí i realitzar el «jutjar i actuar», tant a cada comunitat o grup, com a la Diòcesi, plantejant també a l'Església universal allò que considerem que s'ha de continuar discernint.

a) Quines qüestions falten o estan poc reflectides en la reflexió compartida i som convidats a continuar aprofundint

1. Els companys de viatge. Una més gran referència, escolta i protagonisme dels allunyats i de les persones i grups que per qualsevol raó (social, econòmica, moral, religiosa, etc.) en queden al marge o es consideren marginats.

Compartir amb més persones, a l'interior de les comunitats o grups o als diferents àmbits socials on ens relacionem, el significat i l'estil del camí sinodal.

2. Escoltar. Especialment, escoltar més el laic i tenir-lo sempre en compte en totes les reflexions i decisions; així com els membres de la vida consagrada.

Escoltar particularment les dones, reflexionant sobre quin paper tenen i se'ls dona en cada comunitat i grup, discernint quins passos cal fer perquè aquest lloc sigui reconegut i potenciat; i als joves, buscant els camins i les persones pertinents per arribar-hi i escoltar les seves inquietuds i necessitats.

Escoltar «les perifèries», la gent que pensa diferent, les persones que pateixen pobresa, marginació o exclusió social.

Escoltar, més concretament, el context social i cultural en què vivim.

3. Prendre la paraula. Perdre el respecte a parlar clar, amb valentia i franquesa en la nostra comunitat, grup i a l'Església local; aconseguir dir el que és important per a nosaltres.

Possibilitar una relació millor amb els mitjans de comunicació (no només catòlics).

Millorar els canals i les formes de comunicació amb la societat, fent servir un llenguatge el màxim de comprensible per a tothom.

Preguntar-nos qui parla en nom de la comunitat i com és elegit.

4. Celebrar. Descobrir i comprendre la dimensió sinodal de tota celebració litúrgica, de l'escolta de la Paraula de Déu i, especialment, de l'Eucaristia.

Promoure més la participació activa del laicat en les celebracions, particularment l'Eucaristia dominical. Facilitar una comunicació significativa en les celebracions.

Potenciar els diferents ministeris laicals de corresponsabilitat.

5. Corresponsables en la missió. Compartir la responsabilitat de la nostra missió; més consciència que la sinodalitat té com a objectiu central la missió: l'evangelització.

Convocar el laicat a ser corresponsable en la missió, i facilitar-li la formació pastoral i teològica per tenir un paper més actiu i protagonista en l'animació de la pastoral de les comunitats i grups, i també de la Diòcesi.

Procurar que els preveres i els diaques assumeixin el seu ministeri de servei, i no tant un lideratge excel·lent.

Potenciar el diaconat permanent.

Ser testimonis i presència en les diferents realitats en què hi som presents o en les quals descobrim que és pertinent la nostra presència, evitar la tendència a tancar-nos en els nostres espais eclesials, ésser una Església «en sortida».

Sostenir les persones de l'Església compromeses en un servei a la societat (compromís veïnal, social, sindical, polític; en el món de l'ensenyament i la investigació; en la promoció de la justícia; en la cura de la Casa comuna; en la tutela dels drets humans, etc.).

6. Dialogar en l'Església i en la societat. Promoure un diàleg perseverant i pacient, tant dins de la comunitat eclesial com amb les instàncies socials (el món de la política, l'economia, la cultura, la societat civil, etc.), utilitzant un llenguatge clar i comprensible.

Buscar els àmbits que possibilitin aquest diàleg (social, cultural, polític, religiós, etc.).

Afrontar les divergències de visions i sensibilitats eclesials, conscients que la comunió no implica uniformitat.

Promoure la col·laboració efectiva entre realitats properes: diòcesi, parròquies veïnes, comunitats religioses presents en el territori, etc.

7. Amb les altres confessions cristianes. Crear i potenciar, si ja existeixen, les relacions amb els membres d'altres confessions cristianes, tot valorant que el mateix baptisme els fa més propers, i també amb els membres de les altres tradicions religioses. Què compartim en el «caminar junts»?

8. Autoritat i participació. Accentuar que una Església sinodal és una Església participativa i corresponsable, que escolta activament, és acollidora i empàtica, amb un testimoniatge coherent de cada un dels seus membres.

Potenciar que l'exercici de l'autoritat dins de la nostra Església local, en els diferents nivells, sigui vist, realitzat i experimentat en clau de «servei».

Saber demanar perdó per les equivocacions que es descobreixen i actuar per no repetir-les.

Fer possible que els Consells Pastoral de la Diòcesi i de les parròquies siguin obligatoris en la seva missió d'aconsejar i ajudar el Bisbe diocesà i els rectors de les parròquies.

Promoure els ministeris laicals i que els laics assumeixin responsabilitats en les comunitats i grups, i a la Diòcesi.

9. Discernir i decidir. Possibilitar que la presa de decisions sigui per mitjà del discerniment del que l'Esperit diu a tota la nostra comunitat, orientant-se cap al consens.

Viure i exercir la sinodalitat com un discerniment eclesial. «El discerniment neix al cor i la ment a través de la pregària, quan es posa en contacte les persones i situacions viscudes amb la Paraula de Déu pronunciada per l'Esperit» (Papa Francesc, 2017).

10. Formar-se a la sinodalitat. Viure la sinodalitat implica receptivitat al canvi, formació i aprenentatge continuat.

Oferir formació per promoure la pràctica del discerniment comunitari i l'exercici de l'autoritat de manera sinodal.

Potenciar la formació de les persones que tenen funcions de responsabilitat dins de la comunitat cristiana per fer-les més capaces de «caminar junts», escoltar-se els uns als altres i dialogar.

b) Quines qüestions es considera important sol·licitar de les instàncies magisterials pertinents (Papa, Concili Ecumènic, Sínode, Bisbes, Conferències Episcopals) un major discerniment eclesial

- Una Església que potencia el paper del laicat en l'Església, afavorint la seva implicació efectiva en la vida de les comunitats i grups, i de la Diòcesi; i, particularment, el de **les dones**, avançant en el reconeixement real i efectiu de la igualtat i la dignitat de tots els batejats, especialment d'elles, superant tota forma de discriminació; algunes aportacions demanen la possibilitat que assumeixin un paper actiu en la vida eclesial i s'avanci en la reflexió sobre el seu accés al diaconat i, si fos possible magisterialment, al presbiterat; i dels joves, buscant els camins, el llenguatge, els mètodes per acostar-s'hi, es descobreixin escoltats i puguin sentir-se plenament integrats i reconeguts en la comunitat. I obrint-se també a la potenciació dels diferents **ministeris laicals**, en la línia del recent del catequista, i la institució d'aquells que es descobreixin com a necessaris.

- Una Església que afavoreix més la participació, transformant i/o creant instruments de participació, per exemple, repensant la funció dels **Consells Pastoral parroquials i diocesans** i establint-ne l'obligatorietat; i que reflexiona sobre les **raons pràctiques del seu «no escoltar»**, sobretot els seus propis membres.

- Una Església que estableix processos clarament sinodals en els nomenaments dels rectors a les parròquies i dels bisbes.

- Una Església que adapta els diferents ministeris, obrint la possibilitat al **celibat opcional** o la possibilitat de l'accés al **presbiterat d'homes casats** (tal com ja passa a les Esglésies del món oriental llatí-catòlic).

- Una Església que aplica amb decisió la doctrina de l'Exhortació apostòlica **Amoris laetitia** sobre la vida familiar i la sexualitat, de manera que l'Església sigui percebuda principalment com un àmbit de respecte i acolliment.

- Una Església que s'esforça a simplificar el llenguatge de la fe, per poder dialogar amb el món i fer que el seu missatge sigui comprensible per a la majoria, i especialment el **llenguatge de les celebracions litúrgiques** (paraules, gestos, símbols, etc.).

* * *

El camí del Sínode 2021-2023 només acaba la primera fase diocesana. L'aportació de la reflexió a la nostra Arxidiòcesi s'unirà al gran riu de les que arribaran de totes i cada una de les Esglésies particulars.

A nosaltres ara ens toca aprofundir en allò que hem reflexionat i viscut en cada comunitat i grup, també com a Diòcesi, descobrint com acollim la interpel·lació de l'Esperit Sant, per ser cada vegada més una Església sinodal mitjançant la *comunió* en el caminar junts i en la *participació* oberta a tothom, per poder dur a terme la *missió* evangelitzadora que Jesucrist ens ha confiat a tots els batejats.

Que Maria, model i mare de l'Església, sota l'advocació de la Mare de Déu de la Mercè, ens il·lumini i acompanyi.

Barcelona, maig de 2022

Síntesi de la fase diocesana del Sínode 2021-2023

Grups que han fet arribar aportacions a

Grupos que han enviado aportaciones a la fase diocesana del Sínode 2021-2023

A continuació trobeu el llistat de les comunitats i grups que han fet arribar aportacions a la fase diocesana del Sínode 2021-2023: «Per una Església sinodal: comunió, participació, missió.»

Demanem excuses per endavant si en manca algun o està situat en un àmbit que no li correspon.

A continuación encontraréis el listado de las comunidades y grupos que han hecho llegar aportaciones a la fase diocesana del Sínode 2021-2023: «Por una Iglesia sinodal: comunión, participación, misión.»

Pedimos disculpas si falta algún grupo o está situado en un ámbito que no le pertenece.

Zona pastoral 1

Arxiprestat de la Catedral
 Parròquia Santa Maria del Mar
 Parròquia Santa Anna-Hospital de Campanya
 Comunitat Pastoral Poble sec (parròquies: Mare de Déu de Lourdes, Sant Pere Claver, Sant Salvador d'Horta i Santa Madrona)
 Comunitat Pastoral Raval (parròquies: Mare de Déu de Betlem, Mare de Déu del Carme, Sant Agustí, Sant Pau del Camp i Sant Pere Nolasc)
 Parròquia Mare de Déu del Carme
 Parròquia Sant Pau del Camp
 Agrupació parroquial Sant Eugeni I, papa i Mare de Déu del Pilar
 Agrupació parroquial Preciosíssima Sang de Nostre Senyor Jesucrist i Sant Domènec
 Santuari Sant Josep i Maria Auxiliadora
 Parròquia Maria Mitjancera de totes les gràcies
 Parròquia Mare de Déu de la Medalla Miraculosa
 Parròquia Sant Josep Oriol i Sant Isidor
 Santuari Mare de Déu del Sagrat Cor
 Parròquia Mare de Déu dels Àngels
 Parròquia Puríssima Concepció
 Parròquia Sant Francesc de Sales
 Arxiprestat de la Sagrada Família
 Parròquia Esperit Sant
 Agrupació parroquial Immaculat Cor Maria i Sant Tomàs d'Aquino
 Parròquia Sagrada Família
 Parròquia Sant Ignasi de Loiola
 Parròquia Sant Joan Bosco

Zona pastoral 2

Parròquia Sant Marcel
 Parròquia Crist Redemptor
 Parròquia Santa Isabel d'Aragó i Sant Joaquim
 Arxiprestat de Vilapicina
 Parròquia Mare de Déu de Fàtima
 Parròquia Sant Esteve
 Parròquia Sant Francesc Xavier
 Parròquia Sant Pius X
 Parròquia Santa Eulàlia de Vilapicina
 Santuari Sant Josep de la Muntanya
 Parròquia Verge de Gràcia i Sant Josep

Arxiprestat de Sant Gervasi
 Parròquia Sant Gregori Taumaturg
 Parròquia Sant Ildefons
 Santuari Sant Antoni de Pàdua
 Parròquia Santa Agnès
 Parròquia Santa Cecília
 Parròquia Sants Gervasi i Protasi (Mare de Déu de la Bonanova)
 Parròquia Verge de la Pau
 Parròquia Maria Auxiliadora
 Parròquia Sant Vicenç de Sarrià
 Parròquia Santa Maria de Vallvidrera

Parròquia Santa Maria del Remei
 Parròquia Santa Tecla
 Parròquia Mare de Déu de la Salut de les Planes

Zona pastoral 3

Arxiprestat del Poblenou
 Parròquia Sant Fèlix
 Parròquia Santa Maria del Taulat i Sant Bernat Calbó
 Arxiprestat de Provençals-Besòs
 Parròquia Sant Ambrós
 Parròquia Sant Lluís Gonzaga
 Parròquia Sant Martí de Provençals
 Parròquia Sant Paulí de Nola
 Parròquia Sant Pere Ermengol
 Parròquia Santíssim Sagrament
 Parròquia Mare de Déu de les Neus
 Parròquia Santes Juliana i Semproniana
 Arxiprestat de Sant Andreu
 Parròquia Crist Rei
 Parròquia Bon Pastor

Parròquia Sant Josep Manyanet
 Parròquia Sant Andreu
 Parròquia Sant Pacià

Zona pastoral 4

Parròquia Mare de Déu del Port
 Parròquia Mare de Déu dels Dolors
 Parròquia Sant Bartomeu
 Parròquia Sant Joan Maria Vianney
 Parròquia Sant Medir
 Parròquia Santa Maria de Sants
 Parròquia Sant Ramon Nonat
 Parròquia Mare de Déu de la Llum
 Parròquia Mare de Déu dels Desemparats
 Arxiprestat de l'Hospitalet de Llobregat
 Comunitat Pastoral Mare de Déu de Bellvitge i Santa Maria de Gornal
 Parròquia Sant Josep
 Parròquia Santa Eulàlia de Mèrida
 Parròquia Santa Eulàlia de Provençana
 Arxiprestat de Cornellà del Llobregat

DIÒCESI DE BARCELONA

ZONA PASTORAL 4

Esplugues de Llobregat (Parròquia Sant Antoni de Pàdua)
 Sant Joan Despí (Parròquia Mare de Déu del Carme)
 Cornellà de Llobregat
 L'Hospitalet de Llobregat
 Barcelona

ZONA PASTORAL 2

la fase diocesana del Sínode 2021-2023

Zona pastoral 5

Arxiprestal de Badalona sud i Sant Adrià
 Parròquia Mare de Déu de Lourdes
 Mare de Déu de Montserrat
 Parròquia Sant Crist
 Parròquia Sant Francesc d'Assís
 Parròquia Sant Josep
 Parròquia Sant Sebastià
 Parròquia Santa Clara
 Parròquia Santa Maria
 Parròquia Sant Cebrià de Tiana
 Arxiprestal de Santa Coloma de Gramenet
 Parròquia Sant Feliu de Cabrera de Mar
 Parròquia Santa Creu de Cabrils
 Santuari de la Mare de Déu de la Cisa
 Parròquia Sant Cristòfol de Premià de Mar
 Parròquia Sant Martí de Teià
 Parròquia Sant Genís de Vilassar de Dalt
 Parròquia Sant Joan de Vilassar de Mar
 Parròquia Sant Esteve de Canyamars (Dosrius)

Parròquia Sant Asiscle i Santa Victòria de Dosrius
 Parròquia Maria Auxiliadora de Mataró
 Parròquia Sant Josep de Mataró
 Parròquia Sant Simó i Sant Pau
 Parròquia Immaculada Concepció i Sant Lorenzo Ruiz (parròquia personal per als fidels de nacionalitat filipina)
 Parròquia Mare de Déu de Lourdes (parròquia personal per als fidels de nacionalitat o parla francesa)
 Comunitat Cristiana Italiana de Barcelona

Entitats i serveis diocesans

Entidades y servicios diocesanos

Càritas Diocesana de Barcelona
 Consell d'Acció Catòlica- Junta del Fòrum d'Organitzacions Catòliques d'Adults

Consell Pastoral Diocesà
 Consell Presbiteral
 Delegació de Pastoral de Fe i Cultura
 Delegació de Pastoral Social i Caritativa
 Fundació Blanquerna-Universitat Ramon Llull
 Fundació Joan Maragall
 Fundació Pere Tarrés
 Institut de Ciències Religioses de Barcelona (ISCREB)
 Junta del Fòrum d'Organitzacions Catòliques d'Adults
 Pastoral del Sord de Barcelona
 Residència Sacerdotal Sant Josep Oriol
 Secretariat de Pastoral Familiar- Problemàtica Viva
 Secretariat de Pastoral amb Persones amb Discapacitat
 Secretariat de Pastoral de la Salut
 Seminari Conciliar de Barcelona

Religiosos i religioses

Religiosos y religiosas

Carmelites Descalços
 Carmelites Missioneres Teresianes
 Claretians
 Companyia de Santa Teresa de Jesús
 Comunitat de l'Anyell
 Filles de la Caritat Vedruna
 Franciscans Menors Conventuals
 Germanes de l'Amor de Déu
 Jesús-Maria

Moviments, associacions i grups

Movimientos, asociaciones y grupos

Acció Catòlica General (ACG)
 Acció Catòlica Obrera (ACO)
 Alcem la veu
 Associació Cristiana de Lesbianes, Gais, Bisexuals i Transsexuals de Catalunya (ACGIL)
 Associació Fills de l'Església
 Associació Família Jesús-Maria
 Associació Grup Claraeulàlies
 Associació Sant Llorenç d'esposes dels diaques
 Casal Llorella Universitaris

Centre Passatge
 Centres de Preparació al Matrimoni (CPM)
 Christífideles Laici
 Club Social Fordis
 Col·lectiu d'excompanys de teologia nocturna
 Col·legi Mare de Déu dels Àngels
 Col·legi Sagrat Cor de Sarrià-Antigues alumnes
 Col·legi Sant Antoni Maria Claret-Cornellà
 Companyia de Maria-Xarxa laical
 Comunitat Adsis
 Comunitat Espai d'Unitat
 Comunitat Sant Egidi
 Comunitat Emmanuel Espanya
 Comunitats Neocatecumenals
 CVX Comunitat de Vida Cristiana de Catalunya
 Equips de la Mare de Déu
 Escola d'Animació Bíblica
 Escola Maria Ward-Badalona
 Esplai Brúixola
 Família Teresiana
 Germandat Obrera d'Acció Catòlica (GOAC)
 Grup COCRISA
 Grup de Professional de Cristianisme i Justícia
 Grup del Tibidabo
 Grup dels Diumenges
 Grup Effathà - Cristians de base
 Grup Emmaús d'Estudi Evangeli
 Grup Metanoia
 Institució Teresiana
 Junta del Fòrum d'Organitzacions Catòliques i Consell Acció Catòlica
 Legió de Maria
 Missioneres Verbum Dei
 Moviment Apostòlic Schoenstatt
 Moviment Cristià de Professionals
 Moviment de Professionals Catòlics de Barcelona (MPCB)
 Moviment dels Cursets de Cristiandat
 Moviment dels Focolars
 Moviment Infantil i Juvenil d'Acció Catòlica (MIJAC)
 Orde Franciscà Secular
 Partit polític Por un mundo más justo
 Pasqua en Família La Salle
 Redes Cristianas
 Salesians Cooperadors
 Vida Creixent
 Xarxa de laics de Badalona, Sant Adrià, Montgat i Tiana

Diverses respostes individuals

ZONA PASTORAL 5

Sant Adrià de Besòs
 Badalona
 Santa Coloma de Gramenet
 Montgat
 Tiana
 Alella
 El Masnou
 Teià
 Premià de Dalt
 Premià de Mar
 Vilassar de Mar
 Vilassar de Dalt

Cabrera de Mar
 Cabrils
 Mataró
 Argentona
 Òrrius
 Sant Andreu de Llavaneres
 Caldes d'Estrac
 Sant Vicenç de Montalt
 Dosrius

ZONA PASTORAL 3

ZONA PASTORAL 1

Església Arxidiocesana
de Barcelona

Síntesis de la fase diocesana del Sínodo 2021-2023

Por una Iglesia sinodal: comunión, participación, misión

1. Relectura de la experiencia sinodal

a) Un caminar juntos lleno de esperanza (y también de alguna desconfianza)

«Una vez invocado el Espíritu Santo, nos hemos reunido». De esta manera empiezan algunas de las aportaciones de los grupos y es una expresión del trabajo realizado en esta fase diocesana del Sínodo: la voluntad de ponerse a la escucha del Espíritu, partiendo de la propia experiencia de «caminar juntos», para descubrir qué nos impulsa para ser una Iglesia sinodal, que vive la comunión y la participación para la misión.

Agradecemos y nos anima la valentía del papa Francisco —valentía y ánimo que nos contagia— y su iniciativa de querer escuchar la voz del Espíritu a través de la voz de todos los miembros del Pueblo de Dios, reflexionando sobre la sinodalidad, para que esta sea el estilo que cualifique la vida y la misión de la Iglesia que avanza en el tercer milenio.

La propuesta ha generado esperanza y ha sido acogida con entusiasmo, ya que es una invitación a crear en la continua acción del Espíritu Santo, dejándonos impulsar por Él para que nuestras comunidades, grupos y toda la Iglesia continúen renovándose, cambien, avancen.

Se ha experimentado la riqueza de encontrarnos para rezar, reflexionar y compartir; y nos ha hecho crecer como comunidad, grupo y también como Iglesia diocesana, a imagen de la primera comunidad reunida alrededor de los apóstoles y María.

La relectura de este proceso se valora como una experiencia de oración y de celebración; de encuentro; de agradecimiento de las pequeñas y las grandes experiencias de vivir ya ahora el «caminar juntos» en cada una de nuestras realidades, con los demás y con aquellos que nos rodean; de la posibilidad de análisis de la realidad; de descubrir que los compañeros de viaje son aquellos que el Señor nos pone en el camino, dentro y fuera de la comunidad; de escucha mutua, activa y atenta, de todos los miembros de la Iglesia; de participación y diálogo; de escuchar los signos de los tiempos; de sentirse escuchados y aprender a escuchar; de revisión personal y de grupo; de sincera conversión; de constatar una «Iglesia en salida»; de encuentro, diálogo y elaboración de propuestas para el camino de la Iglesia diocesana y universal; de discernimiento; de proponer una cultura del encuentro y la construcción de la sociedad desde las pequeñas comunidades, poniendo la persona en el centro.

Pero no podemos ocultar cierta desconfianza y escepticismo de algunos, pensando en los filtros por los que pasarán las diferentes propuestas, por el recuerdo y la frustración de otras experiencias de consulta vividas anteriormente y que no se han visto fructificar como se esperaba, o incluso por la desconfianza que las cosas realmente cambien.

A veces se ha expresado la experiencia de una Iglesia triste, poco estimulante, sin vida, no adaptada al tiempo presente, no suficientemente sinodal (integradora, acogedora, participativa y corresponsable), que tiene que avanzar y crecer mucho en la sinodalidad vivida realmente.

b) El Sínodo vivido en el camino por el que avanza la Diócesis

En nuestra Archidiócesis nos hemos sentido llamados a participar y se han compartido 280 respuestas, que representan a muchos más grupos, ya que algunas aportaciones son fruto de la síntesis de la reflexión de diversos grupos. En total, han participado unas 7.000 personas.

Ha habido aportaciones procedentes de arciprestazgos, parroquias, movimientos, asociaciones, congregaciones religiosas, escuelas, entidades y organismos diocesanos, otros grupos, con gran diversidad de sensibilidades. La mayoría son fruto de la reflexión de grupos ya constituidos que forman parte de estas diversas realidades. Con un laicado muy implicado e ilusionado; con religiosos y religiosas que han participado tanto a través de grupos propios como integrados en las diferentes realidades pastorales. Ha habido pocos casos de consultas amplias y abiertas al conjunto de las personas que participan en la comunidad o grupo. Sabemos también de otros grupos que han realizado un trabajo de reflexión pero que, por razones diversas, no han compartido su aportación.

Como es fácil suponer, otros no se han planteado ni han querido participar, y echamos de menos su aportación en este «caminar juntos».

Se ha consultado fundamentalmente a personas ya integradas en el ámbito eclesial, con poca participación de niños y jóvenes, y ha costado trasladar la consulta más allá de las personas que asisten regularmente a la comunidad o grupo.

Al iniciar el proceso sinodal, se descubrió que era necesario que la reflexión del Sínodo se insertase en el camino que ya estaba realizando la Diócesis, especialmente con relación al Plan Pastoral Diocesano «¡Salgamos!», iniciado el año 2018, y que para este curso se centraba en el eje del discernimiento; o con iniciativas más amplias como el Post-Congreso de Laicos 2020.

El hecho que muchas aportaciones recibidas apuntan cómo vivir o profundizar la sinodalidad en la realidad concreta de la comunidad o grupo, o bien cómo mejorar y potenciar la acción pastoral, nos ha hecho descubrir que el trabajo realizado se ha convertido y tiene que convertirse más en un estímulo para el camino pastoral y sinodal de cada comunidad y grupo y, consecuentemente, de toda la Diócesis, en el hoy y en el futuro inmediato.

2. Mirada a las contribuciones recogidas

Somos conscientes de que vivimos tiempos difíciles y complejos: con comunidades y grupos mayoritariamente envejecidos; con el sentimiento de estar inmersos en una crisis social y económica, y también eclesial; con una sociedad con un ritmo muy rápido y con el eclesial muy lento. Pero, al mismo tiempo, se percibe esta situación como una oportunidad de cambio profundo: lo que descubrimos como negativo sin duda nos puede ayudar a caminar hacia el futuro, empezando los cambios por uno mismo, sin esperar solamente que los cambios lleguen «desde arriba».

Por esto es imprescindible nuestro «ser cristianos» (individual y comunitario) allí donde estemos, que la gente vea cómo vivimos y actuamos, y así pueda

surgir en ellos el deseo de vivir de esta misma manera: «Mirad cómo se aman».

Somos conscientes de que intentar concentrar en unas pocas páginas la riqueza del camino sinodal realizado es imposible, y de que seguro que aportaciones y sugerencias quedarán en el tintero. En la redacción se han incorporado literalmente algunas frases de las aportaciones que recogen elementos compartidos y significativos.

a) Vivir la sinodalidad

En la reflexión para responder a la pregunta fundamental (y en algunos grupos también a partir de alguno o de todos los núcleos temáticos) que ha planteado el Sínodo han surgido, en primer lugar, elementos que inciden directamente en la sinodalidad, en cómo vivirla y llevarla a la práctica.

Se ha (re)descubierto cómo la **sinodalidad** es un aspecto constitutivo de la Iglesia, que muchos desconocían o practicaban sin saberlo. Por esto se valora positivamente el camino realizado en línea sinodal en otros momentos de la vida de la Diócesis y cómo la experiencia de la fase diocesana del Sínodo es toda ella una experiencia y una práctica sinodal: «La propia dinámica de trabajo ya ha sido una experiencia de «caminar juntos»».

Necesitamos «redescubrir» el Espíritu Santo, dejarle espacio para escuchar su voz y que actúe. Para ello es fundamental el papel de la oración y la celebración (especialmente de la Eucaristía), de la escucha de la Palabra de Dios para descubrir el susurro de su voz.

La sinodalidad tendría que ser una práctica constante en el tiempo y de todos los cristianos, que tienen que sentirse protagonistas y aportar su parte para hacerla posible. Esta predisposición de todos a «**caminar juntos**» «nace en el bautismo, allí iniciamos un camino que nos une a otros, no seguirlo es ir contra la misma naturaleza de la Iglesia». Ya tenemos la experiencia de ello a partir de lo que se vive en las comunidades (especialmente en las de religiosos o religiosas), en grupos y en la misma Iglesia diocesana (la reflexión sinodal ha sido una experiencia palpable) y, al mismo tiempo, tenemos que profundizarla.

«Caminar juntos» es positivo porque nos hace crecer como personas y miembros de la Iglesia; ser más misioneros; saber acoger al que piensa diferente; «saber dejar atrás prejuicios, dar lugar a esperanzas, desarrollar nuevos enfoques, ser inclusivos, aprender unos de otros». Pero no siempre es fácil y, a veces, preferimos caminar solos, encerrándonos en nuestro pequeño mundo.

Y surgen los interrogantes: ¿Cómo llevar a la práctica una Iglesia que es en esencia Pueblo de Dios? ¿Cómo respetar y armonizar los diferentes ritmos, mentalidades, acentos de las personas y grupos en este «caminar juntos»? ¿Cómo afrontar las divergencias de visiones y los conflictos sin caer en el autoritarismo que a veces aflora, buscando el consenso? Es necesario aceptar que «el otro» no quiera sentarse a la mesa, pero hay que tenerla igualmente a punto.

«Las dificultades se afrontan con diálogo, escucha mutua, intercambio de opiniones, participación, respeto y valoración mutua»; «La sorpresa del buen espíritu que se crea cuando todos estamos disponibles, con acogedora proximidad y empatía, para hacer posible el caminar juntos como Pueblo de Dios»; «Caminar juntos es un proceso que exige tiempo, pacien-

Síntesis de la fase diocesana del Sínodo 2021-2023

cia y un lugar para cada uno»; «Ser muy consciente que a veces cuesta morir al “yo”».

En este hacer camino con otros es central la **escucha**. Escuchar al otro, pero sobre todo disponerse a escuchar al Espíritu. Por ello es importante preguntarnos sobre nuestra actitud a escuchar, a escucharnos, a estar dispuestos a escuchar al Espíritu. Escuchar las palabras (y, especialmente, los silencios) de quienes nos rodean.

Escuchar es mucho más que oír, no solo es poner la oreja, sino atreverse a ponerse en el lugar del otro, tenerlo en cuenta, tomar conciencia de su punto de vista, su manera de vivir la fe, tener empatía, y todo ello para buscar caminos de encuentro.

Escuchar es un reto continuo, implica estar dispuesto, sin prejuicios, a que el otro te enseñe o diga algo que no querríamos oír. Escuchar pide silencio, tiempo, una mente y corazón abiertos. «No es suficiente respetar las sensibilidades y las formas de hacer del otro; es necesario ir más allá, acoger y compartir; el otro siempre enriquece y hay que buscar los puntos en común para caminar juntos».

Paralelo a escuchar es **hablar**, tomar la palabra, asumir la responsabilidad de hablar con respeto y firmeza, en un diálogo hacia fuera (con no creyentes, jóvenes, pobres, marginados, excluidos o aquellos que no se descubren acogidos) como hacia dentro. Y, finalmente, el **discernimiento** practicado tanto individualmente como comunitariamente, un ejercicio que tenemos que aprender a vivir, «haciendo pasar» por la oración las decisiones a tomar, y procurando el consenso.

b) Dialogar con la sociedad y en la comunidad eclesial

Tenemos que ser una Iglesia más atenta al mundo y que se hace **presente en la sociedad**, en cada lugar y sus diferentes dimensiones: económica, social, política, cívica, cultural, etc., para ser en medio de ella encarnación y anuncio. La Iglesia necesita nuestro compromiso, pero se constatan las dificultades y los miedos a hacerse presente en estas realidades y, al mismo tiempo, «las experiencias de caminar en realidades extraeclesiales, con cualquiera que allí se encuentre, supone un reto menos cómodo que las intraeclesiales, pero sobre todo una experiencia iluminadora de cómo el Espíritu actúa donde quiere y en quien quiere». Se pueden aprovechar las inquietudes compartidas o los problemas que afectan a todos: pobreza y marginación, inmigrantes, precariedad laboral y paro, respeto a la casa común, etc.

En el marco de este diálogo con la sociedad y en el interior de la comunidad eclesial, duelen profundamente **los escándalos de corrupción y de abusos** (sexuales, de conciencia y de poder) que han minado la credibilidad de la Iglesia, tanto en la sociedad como entre muchos cristianos. La Iglesia no puede ni debe esconderlos y tiene que dar voz a las víctimas, pronunciando ante estos hechos una palabra creíble, que vaya acompañada de gestos claros y evidentes: «El Espíritu nos invita a decir la verdad y a ser transparentes ante los diferentes escándalos». En estos temas y en otros, ser capaces de «reconocer los errores cometidos, pedir perdón y tomar las medidas para prevenir de nuevos».

Estar atentos especialmente a los que están o se sienten **excluidos y rechazados**, tanto en la sociedad como en el seno de la comunidad eclesial.

Con los que son excluidos en la sociedad se valora el trabajo social que se realiza a través de Cáritas y otras muchas entidades, pero se insiste en que la cercanía tiene que ir más allá: «¿Qué espacio damos a las minorías, especialmente a las personas que sufren pobreza, marginación o exclusión social?»; «Los pobres tendrían que ser más protagonistas en la Iglesia, no simplemente los “receptores”».

Es necesario que toda la comunidad cristiana se acerque a las personas que históricamente han que-

dado al margen; escuche a los que nos son escuchados; ayude a sanar las heridas afectivas; acompañe a las personas en sus momentos difíciles y problemáticos de cualquier índole (depresión, problemas personales); esté atenta a los mayores que viven en la soledad o a las personas con algún tipo de discapacidad. Con los que se sienten marginados por la comunidad eclesial, la mayoría de las veces por cuestiones morales, especialmente por su situación familiar o por su orientación sexual: «Falta coherencia entre lo que se predica y lo que se hace: “Amar a todos” y no se ve bien el amor entre personas del mismo sexo». Necesitamos que la comunidad cristiana sea vitalmente una «escuela de acogida».

Ha aparecido reiteradamente y con fuerza el clamor por la falta de igualdad entre hombre y **mujer** en la Iglesia, que de esta forma se percibe jerárquica, autoritaria, machista, antidemocrática: «Se la oye más que se la escucha»; «La mujer ocupa un lugar secundario, aunque es mayoría en número y presencia; lamentamos que no puedan asumir los ministerios diaconales y presbiterales».

Es necesario que se la valore por sí misma y se le otorgue el papel que le corresponde, dando visibilidad a las que ya ejercen un papel de responsabilidad.

Aunque aquí aparezca en tres líneas, se constata con fuerza la lejanía con el mundo de **los jóvenes** y surge con insistencia la pregunta: «¿Cómo llegar a ellos y dar posibilidades para que se oiga su voz?», y el reto de la transmisión de la fe a las nuevas generaciones.

Finalmente, se constata un déficit en el **diálogo con las otras confesiones cristianas** y también con otras tradiciones religiosas, que a menudo están presentes cerca de nosotros.

c) Participar en la marcha de la comunidad eclesial

La relación entre **comunidad y presbítero** es rica y compleja. Se valora que el presbítero haga de presbítero, que sea modelo y pastor, y especialmente su papel de acompañante de la comunidad y de cada uno de sus miembros. En la Iglesia hay muchas personas (sacerdotes, laicos, religiosos) con una gran calidad humana y creyente. De hecho, «la comunidad en su conjunto es la que nos ayuda a vivir la fe, compartiendo la vida, la amistad y la espiritualidad; acogemos, somos y nos sentimos acogidos».

Pero se constata que a menudo estamos rodeados de clericalismo (un mal no exclusivo de los presbíteros), centrado en un ejercicio del «poder» autoritario y faltado de comunicación y de respeto a la opinión de los laicos, y del que todos necesitamos liberarnos: «La jerarquización de la Iglesia no permite significar la comunidad»; «Normalmente se habla, se discute, y el párroco decide»; «Decepciona el poco margen de decisión de los laicos». A veces cuesta vivir que la autoridad no es poder sino servicio.

Por todo ello, se insiste que siempre se tenga en cuenta a los laicos y laicas en la marcha de las comunidades y grupos, buscando las formas concretas y efectivas de ejercer la **corresponsabilidad en una misión compartida**, asumiendo cada uno su responsabilidad tanto en la gestión como en la toma de decisiones, tanto en la realidad más próxima como a nivel de toda la Iglesia: «Todos y cada uno de los miembros de la Iglesia, en tanto que bautizados, somos corresponsables de su misión»; «Encontrar formas concretas para garantizar una mayor participación de las comunidades en las decisiones importantes de la Iglesia católica en general, de las diócesis y de las comunidades parroquiales», para ser cada vez más una Iglesia que vive la sinodalidad.

Una corresponsabilidad en la misión que, partiendo de la escucha, favorezca procesos que lleven al discernimiento comunitario, que ayude a descubrir las prioridades y tomar las decisiones oportunas.

En este horizonte, aparecen preguntas: «¿Cómo promover los ministerios laicales y asumir responsabilidades por parte de los fieles?»; «¿Cómo favorecer

la implicación y que no seamos siempre los mismos?»; «¿Cómo desvelar los dones, sean pocos o muchos, y ponerlos al servicio?»; «¿Qué pasos hay que dar para pasar de un laicado de voluntarios a un laicado corresponsable?»; «¿Algunos tendrían que ser liberados y remunerados pertinentemente?».

Corresponsabilidad que se visibiliza en el papel que se da a los **Consejos Pastorales** (especialmente parroquiales, pero también arciprestales, de comunidad pastoral, diocesanos), ya que todavía no están constituidos en todas las realidades y, a menudo, se descubren como estructuras poco representativas, en los que se delibera poco cuando deberían ser organismos centrales para ejercer la sinodalidad y la dinamización de las comunidades. ¿Cómo pueden ser órganos de gestión y animación? ¿Tienen que ser decisivos o solamente consultivos? ¿Cómo a través de ellos se implica a toda la comunidad? ¿Qué caminos habituales seguir para consultar y captar necesidades e inquietudes?

Esta corresponsabilidad en la misión también se apunta necesaria para el camino de reestructuración en **Comunidades Pastorales** que se está impulsando en la Diócesis, para vencer la inercia de parroquias próximas como células independientes unas de otras.

Tampoco se puede olvidar la dimensión de la **economía** y el uso de los bienes que posee la Iglesia, que a veces son un contratestimonio. Se necesita información y transparencia en la gestión económica y patrimonial, tanto a nivel parroquial como diocesano.

También aparecen los temas de la **elección de los obispos** y, por extensión, del **nombramiento de los párrocos**. El proceso seguido actualmente se percibe lleno de actitudes nada sinodales: oscurantismo en la consulta y secretismo. Se querría que la elección tuviese su fuente en las propias comunidades. «Que cuando haya un cambio de párroco se le informe sobre la historia y la personalidad de nuestra comunidad y se respete nuestros procesos; que no venga a imponer su línea y su forma de pensar, ni a hacer cambios sin pasar un tiempo de encarnación».

d) A cuidar especialmente

Para este «caminar juntos» se ve muy importante, en primer lugar, la **formación**, tanto del laicado como de los sacerdotes (y también de los futuros) en la vivencia activa de la sinodalidad, para trabajar en la línea de la corresponsabilidad y la participación en la marcha de las comunidades y grupos, y de la Iglesia diocesana. Formación en la sinodalidad, la escucha y el diálogo, el discernimiento comunitario, la Palabra de Dios, la doctrina social de la Iglesia, etc. También es fundamental una buena formación cristiana, especialmente de los niños, adolescentes y jóvenes.

Es necesario que el **lenguaje** eclesial utilizado a cualquier nivel sea sencillo y claro, acorde con el tiempo en el que vivimos, comprensible para todo el mundo.

Un campo importante es el de la **celebración de la fe**, que es muy valorado y se desea que se cuide y se celebre bien y con esmero, cuidándose los espacios de silencio y oración (que son puerta de entrada de muchas personas, creyentes o no).

Pero, al mismo tiempo, se constata cómo demasiado a menudo la vida de la comunidad está muy centrada en la celebración litúrgica y se utilizan formas aparatosas y abarrocadas. Preocupa especialmente la utilización de lenguaje, palabras, gestos símbolos y signos muchas veces incomprensibles, alejados de la sociedad en general y de los jóvenes en particular. Por esto se ve muy necesario actualizarlos y adaptarlos para que sean significativos.

El papel del celebrante es fundamental para que la celebración sea comunicativa y motivadora, uniendo fe y vida. Se ve importante la participación y la ministerialidad ejercida ampliamente. La homilía se valora en la medida que es comprensible y es capaz de tocar la realidad de las personas y la comunidad, a la luz de la Palabra de Dios.

Síntesis de la fase diocesana del Sínodo 2021-2023

Consta la importancia en el mundo actual de la **información y las redes sociales**. Es necesario una presencia activa, de calidad y atractiva, aprovechando sus muchas posibilidades, especialmente con relación al mundo juvenil, sin olvidar que todavía hay personas que viven ajenas a este mundo. Se quiere que los medios de comunicación de la Iglesia reflejen valores evangélicos: sencillez, comprensión, verdad, que no excluyan a nadie.

* * *

Tenemos que ser valientes para **cambiar** y estar abiertos al cambio, venciendo los miedos al diálogo y superar la rutina, el «siempre se ha hecho así».

Pero ¿estamos dispuestos todos y cada uno de los miembros del Pueblo de Dios a cambiar? ¿A vencer nuestro individualismo y protagonismos, las actitudes de murmuración, a subrayar lo negativo del otro...? Si evaluamos la Iglesia como institución, ¿no tendríamos también que evaluarlos personalmente cada uno de nosotros en tanto que bautizados?

Tenemos que ser hombres y mujeres de **esperanza, alegría y fe**.

3. Perspectivas: próximos pasos a los que nos invita el Espíritu

El camino de esta fase diocesana del Sínodo nos ha ayudado de nuevo a ser conscientes de lo que ya vivimos como comunidad cristiana, con sus dificultades, posibilidades y retos. De hecho, nuestro trabajo sinodal ha apuntado a un «ver», pero tendremos que descubrir y poner todos los esfuerzos para continuar el camino y realizar el «juzgar y actuar», tanto en cada comunidad o grupo, como en la Diócesis, planteando también a la Iglesia universal lo que consideramos que se tiene que continuar discerniendo.

a) Qué cuestiones faltan o están poco reflejadas en la reflexión compartida y somos invitados a continuar profundizando

1. Los compañeros de viaje. Una mayor referencia, escucha y protagonismo de los alejados y de las personas y grupos que por cualquier razón (social, económica, moral, religiosa, etc.) quedan al margen o se consideran marginados.

Compartir con más personas, en el interior de las comunidades o grupos o en los diferentes ámbitos sociales donde nos relacionamos, el significado y el estilo del camino sinodal.

2. Escuchar. Especialmente, escuchar más al laicado y tenerlo siempre en cuenta en todas las reflexiones y decisiones; así como a los miembros de la vida consagrada.

Escuchar particularmente a las mujeres, reflexionando sobre qué papel tienen y se les da en cada comunidad y grupo, discerniendo qué pasos realizar para que este lugar sea reconocido y potenciado; y a los jóvenes, buscando los caminos y las personas pertinentes para llegar a ellos y escuchar sus inquietudes y necesidades.

Escuchar a «las periferias», la gente que piensa diferente, las personas que sufren pobreza, marginación o exclusión social.

Escuchar, más concretamente, el contexto social y cultural en el que vivimos.

3. Tomar la palabra. Perder el respeto a hablar claro, con valentía y franqueza en nuestra comunidad, grupo y en la Iglesia local; conseguir decir lo que es importante para nosotros.

Posibilitar una mejor relación con los medios de comunicación (no sólo católicos).

Mejorar los canales y las formas de comunicación con la sociedad, utilizando un lenguaje el máximo de comprensible para todos.

Preguntarnos quién habla en nombre de la comunidad y cómo es elegido.

4. Celebrar. Descubrir y comprender la dimensión sinodal de toda celebración litúrgica, de la escucha de la Palabra de Dios y, de manera especial, de la Eucaristía.

Promover más la participación activa del laicado en las celebraciones, particularmente la Eucaristía dominical. Facilitar una comunicación significativa en las celebraciones.

Potenciar los diferentes ministerios laicales de corresponsabilidad.

5. Corresponsables en la misión. Compartir la responsabilidad de nuestra misión; más conciencia que la sinodalidad tiene como objetivo central la misión: la evangelización.

Convocar al laicado a ser corresponsable en la misión, facilitándole la formación pastoral y teológica para tener un papel más activo y protagonista en la animación de la pastoral de las comunidades y grupos, y también de la Diócesis.

Procurar que los presbíteros y los diáconos asuman su ministerio de servicio, y no tanto un liderazgo excluyente.

Potenciar el diaconado permanente.

Ser testimonios y presencia en las diferentes realidades en las que estamos presentes o en las que descubramos que es pertinente nuestra presencia, evitando la tendencia a encerrarnos en nuestros espacios eclesiales, siendo una Iglesia «en salida».

Sostener a las personas de la Iglesia comprometidas en un servicio a la sociedad (compromiso vecinal, social, sindical, político; en el mundo de la enseñanza y la investigación; en la promoción de la justicia; en el cuidado de la Casa común; en la tutela de los derechos humanos, etc.).

6. Dialogar en la Iglesia y en la sociedad. Promover un diálogo perseverante y paciente, tanto en el interior de la comunidad eclesial como con las instancias sociales (el mundo de la política, la economía, la cultura, la sociedad civil, etc.), utilizando un lenguaje claro y comprensible.

Buscar los ámbitos que posibiliten este diálogo (social, cultural, político, religioso, etc.).

Afrontar las divergencias de visiones y sensibilidades eclesiales, conscientes que la comunión no implica uniformidad.

Promover la colaboración efectiva entre realidades próximas: diócesis, parroquias vecinas, comunidades religiosas presentes en el territorio, etc.

7. Con las otras confesiones cristianas. Crear y potenciar, si ya existen, las relaciones con los miembros de otras confesiones cristianas, valorando que el propio bautismo los hace más cercanos, y también con los miembros de las otras tradiciones religiosas. ¿Qué compartimos en el «caminar juntos»?

8. Autoridad y participación. Acentuar que una Iglesia sinodal es una Iglesia participativa y corresponsable, que escucha activamente, es acogedora y empática, con un testimonio coherente de cada uno de sus miembros.

Potenciar que el ejercicio de la autoridad dentro de nuestra Iglesia local, en sus diferentes niveles, sea visto, realizado y experimentado en clave de «servicio».

Saber pedir perdón por las equivocaciones que se descubran y actuar para no repetir las.

Hacer posible que los Consejos Pastorales de la Diócesis y de las parroquias sean obligatorios en su misión de aconsejar y discernir al Obispo diocesano y a los párrocos de las parroquias.

Promover los ministerios laicales y que los laicos asuman responsabilidades en las comunidades y grupos, y en la Diócesis.

9. Discernir y decidir. Posibilitar que la toma de decisiones sea por medio del discernimiento de lo que el Espíritu dice a toda nuestra comunidad, orientándose hacia el consenso.

Vivir y ejercer la sinodalidad como un discernimiento eclesial. «El discernimiento nace en el corazón y la mente a través de la oración, cuando se pone en contacto a las personas y situaciones vividas con la Palabra de Dios pronunciada por el Espíritu» (Papa Francisco, 2017).

10. Formarse en la sinodalidad. Vivir la sinodalidad implica receptividad al cambio, formación y aprendizaje continuado.

Ofrecer formación para promover la práctica del discernimiento comunitario y el ejercicio de la autoridad de forma sinodal.

Potenciar la formación de las personas que tienen funciones de responsabilidad dentro de la comunidad cristiana para hacerlas más capaces de «caminar juntos», escucharse unos a otros y dialogar.

b) Qué cuestiones se considera importante solicitar de las instancias magisteriales pertinentes (Papa, Concilio Ecuménico, Sínodo, Obispos, Conferencias Episcopales) un mayor discernimiento eclesial

- Una Iglesia que potencia el papel del laicado en la Iglesia, favoreciendo su implicación efectiva en la vida de las comunidades y grupos y de la Diócesis; y, particularmente, el de **las mujeres**, avanzando en el reconocimiento real y efectivo de la igualdad y la dignidad de todos los bautizados, especialmente de ellas, superando toda forma de discriminación; algunas aportaciones piden que asuman un papel activo en la vida eclesial y se avance en la reflexión sobre su acceso al diaconado y, si fuera posible magisterialmente, al presbiterado; y el de los jóvenes, buscando los caminos, el lenguaje, los métodos para acercarse a ellos, se descubran escuchados y puedan sentirse plenamente integrados y reconocidos en la comunidad. Y abriéndose también a la potenciación de los diferentes **ministerios laicales**, en la línea del reciente del catequista, y la institución de aquellos que se descubran como necesarios.

- Una Iglesia que favorece más la participación, transformando y/o creando instrumentos de participación, por ejemplo, repensando la función de los **Consejos Pastorales parroquiales y diocesanos** y estableciendo su obligatoriedad; y que reflexiona sobre las **razones prácticas de su «no escuchar»**, sobre todo a sus propios miembros.

- Una Iglesia que establece procesos claramente sinodales en los nombramientos de los párrocos en las parroquias y de los obispos.

- Una Iglesia que adapta los diferentes ministerios, abriendo la posibilidad al **celibato opcional** o la posibilidad del acceso al **presbiterado de hombres casados** (tal como ya sucede en las Iglesias del mundo oriental latino-católico).

- Una Iglesia que aplica con decisión la doctrina de la Exhortación apostólica *Amoris laetitia* sobre la vida familiar y la sexualidad, de manera que la Iglesia sea percibida principalmente como un ámbito de respeto y acogida.

- Una Iglesia que se esfuerza en simplificar el lenguaje de la fe, para así poder dialogar con el mundo y hacer que su mensaje sea comprensible para la mayoría, y especialmente el **lenguaje de las celebraciones litúrgicas** (palabras, gestos, símbolos, etc.).

* * *

El camino del Sínodo 2021-2023 solo acaba su primera fase diocesana. La aportación de la reflexión en nuestra Archidiócesis se unirá al gran río de las que llegarán de todas y cada una de las Iglesias particulares.

A nosotros nos toca ahora profundizar en lo que hemos reflexionado y vivido en cada comunidad y grupo, también como Diócesis, descubriendo como acogemos la interpelación del Espíritu Santo, para ser cada vez más una Iglesia sinodal por medio de la *comunión* en el caminar juntos y en la *participación* abierta a todos, para poder llevar a término la *misión* evangelizadora que Jesucristo ha confiado a todos los bautizados.

Que María, modelo y madre de la Iglesia, bajo la advocación de Nuestra Señora de la Merced, nos ilumine y acompañe.